

ในวัยเด็กผมได้เข้าเรียนที่โรงเรียนสื่อสารสงเคราะห์ (ชั้น ป.๑ – ๗) ผมได้เรียนดนตรีไทยเป็นครั้งแรกโดยเรียนอังกะลุง ตอนอยู่ ป. ๔ ซึ่งเป็นการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาในสมัยนั้น หลังจากนั้นก็ได้เล่นอีกเลย เพราะอังกะลุงจะต้องเล่นเป็นทีมจึงจะเป็นเพลง ไม่สามารถจะเล่นตามลำพังแล้วเป็นเพลงได้ สมัยนั้นยังติดการเล่นกับเพื่อนจึงไม่ได้สนใจมากนัก

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ ผมได้เข้ามาเรียนในโรงเรียนวัดราชาธิวาสอยู่ห้องคุณครูพิกุล แสงทอง ท่านได้แนะนำให้ผมหัดเล่นดนตรีไทย โดยเรียนหลังจากเลิกเรียนตามเวลาปกติแล้ว (สมัยนั้นเลิกเรียนเวลา ๑๕.๓๐น.) เป็นการเรียนปีพาทย์เป็นครั้งแรก กับคุณครู ศิริ นักดนตรี หรือเราเรียกกันว่า ครูเบิ้ม โดยหัดฆ้องวงเล็ก และเลิกเรียนเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. จากนั้นก็เรียนเรื่อยมา จนกลายเป็นนักดนตรีไทยของโรงเรียน จากการเรียนตอนเย็นคุณยายผมถามว่า โรงเรียนวัดราชาธิวาสนี้เขาเลิกเรียนกันตอนหกโมงเย็นหรือ ผมบอกว่าต้องเรียนดนตรีไทยครับ ครูเบิ้ม เป็นครูปีพาทย์คนแรกที่ผมประทับใจในการสอนของคุณครู ท่านเคียวเชิญผมจนเป็นนักดนตรีไทยของโรงเรียนจากที่ผมไม่เคยคิดมาก่อน ทำให้ผมชอบดนตรีไทยตั้งแต่นั้นมา และเล่นมาจนถึงทุกวันนี้ สมัยนั้นการเรียนลูกเสือสามัญเรียนหลังเลิกเรียน ผมต้องสลับเวลาการเรียนดนตรีไทย เพราะเป็นหลักสูตรบังคับของทางโรงเรียน เมื่อจบลูกเสือสามัญแล้วจะมีการเรียนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ซึ่งไม่ได้เป็นหลักสูตรบังคับ ผมไม่ได้เรียน เพราะตรงกับเวลาซ้อมดนตรีไทย ตอนหลังนี้ครูเบิ้มได้ให้ผมเปลี่ยนเครื่องดนตรีจากฆ้องวงเล็ก มาตีระนาดเอกแทนรุ่นพี่ที่ได้สำเร็จการศึกษาไป และวงปีพาทย์นี้ถ้าขาดระนาดเอกแล้วทั้งวงเล่นไม่ได้ ถ้าขาดขึ้นอื่นยังเล่นเป็นวงได้ ผมเลยไม่ได้เรียนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งผมเสียดายมาก หลังจากนั้นอีก ๓๗ ปี ผมก็ได้เรียนลูกเสืออีกครั้งตอนที่ผมเรียนที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในปี ๒๕๕๑

การเรียนขับร้องเพลงไทยเดิม ได้เรียนกับคุณครูประชิด ขำประเสริฐ เพลงแรกที่เรียนคือเขมรไทรโยค เป็นหลักสูตรบังคับของทางโรงเรียน จากนั้นก็เรียนเพลงลาวดวงเดือน เพลงลาวดำเนินทราย ผมได้เปรียบเพื่อนๆ เพราะเป็นนักดนตรีไทย จึงทั้งแม่จนจ้หวะเนื้อร้อง และทำนองเพลง เวลาสอบจึงได้คะแนนเต็มทุกเพลง

ตอนผมอยู่มัธยมศึกษา ปีที่ ๒ ปี พ.ศ.๒๕๑๒ คุณครูคะนิงสุข โสฬส เป็นครูประจำชั้น มีการประกวดดนตรีไทยมัธยมศึกษา ที่สนามศุภชลาศัย โรงเรียนที่ส่งวงดนตรีเข้าประกวด ซึ่งผมก็ได้ร่วมบรรเลงด้วย เพลงที่ประกวดคือเพลง แหกต๋อยหม้อ การเรียนดนตรีไทยทำให้ผมมีสมาธิที่ดีในการเรียนการจดจำ ทั้งเนื้อเพลงและทำนองเพลง เพราะเพลงสมัยก่อนสอนกันด้วยความจำ ทำนองเพลงไม่มีโน้ต ต้องท่องทุกวัน สมมุติว่าวันนี้เรียนไปสองบรรทัด วันรุ่งขึ้นต้องทวนสองบรรทัดนี้ให้ได้ก่อนแล้วจึงจะต่อบรรทัดที่สามสี่ไปได้ เมื่อเรียนจบเพลงแล้วจะต้องทบทวนเรื่อยเพื่อไม่ให้ลืม เมื่อมีสมาธิดีการเรียนก็ดีขึ้นไปด้วย ปีนี้ผมสอบได้ที่ 1 และถูกคัดเลือกเป็นนักเรียนความประพฤติดีด้วย ได้รับรางวัลพจนานุกรมภาษาไทยเป็นรางวัล และได้บรรเลงดนตรีไทยในวันไหว้ครูของปีต่อไป

เมื่อผมเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ คุณครูสุดจิต รัตนพูล เป็นครูประจำชั้น คุณแม่จะให้ผมสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งจะมีรุ่นพี่ที่สอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้มาเยี่ยมครูบาอาจารย์ และเป็นที่ชื่นชอบของนักเรียนรุ่นน้องๆ ผมจึงต้องเรียนหนัก และฝึกฝนร่างกายให้แข็งแรง ควบคู่กันไป การซ้อมดนตรีไทยจึงลดน้อยลง แต่ก็ยังบรรเลงให้กับงานโรงเรียนอยู่ จนผมสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้ ซึ่งเป็น ๑ ใน ๕ ของนักเรียนวัดราชาธิวาสที่สอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้

เมื่อผมอยู่ในเรียนเตรียมทหารเป็นรุ่นที่ ๑๔ รุ่นเดียวกับ พล.อ.อุดมเดช สีตะบุตร ผู้บัญชาการทหารบก และพล.อ.ตรีทศ สนแจ้ง ผู้บัญชาการทหารอากาศ มีวงเครื่องสาย ผมก็ไปหัดขลุ่ยแต่ไม่ได้เป็นนักดนตรีไทยของโรงเรียน

เมื่อผมเข้า รร.นายร้อย จปร. ผมก็ได้เป็นนักดนตรีไทยของโรงเรียนตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ศึกษาโดยอิสระขนาดเอก และในปีที่ ๕ ได้รับเลือกเป็นประธานกิจกรรมดนตรีไทยนักเรียนนายร้อย ทั้งยังได้รับเลือกเป็นนักเรียนผู้บังคับบัญชา ซึ่งคัดเลือกจากนักเรียนทั้งหมด ๒๒๕ คน เหลือเพียง ๖๕ คน หลังจากสำเร็จการศึกษาจาก รร.นายร้อย จปร. แล้ว ผมไปรับราชการอยู่ที่ จ.กาญจนบุรี ได้ไปบรรยายเรื่องดนตรีไทยในนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา กาญจนบุรี หลังจากนั้นก็ได้บรรเลงอีก จนกระทั่งผมย้ายไปรับราชการที่ รร.นายร้อย จปร. ก็มีโอกาสดำบรรเลงดนตรีไทยถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หลายครั้ง ตลอดระยะเวลา ๒ ปีที่อยู่ หลังจากนั้นผมย้ายรับราชการที่กรุงเทพฯ ก็ได้บรรเลงอีก จนกระทั่งผมได้รับพระราชทานยศพลตรี ก็พบ พล.ต.ประภาส ศกุนตนาภ ท่านได้ชวนผมให้ไปบรรเลงดนตรีไทยถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทุกเดือน ต.ค. ของทุกปี ทำให้ผมเล่นดนตรีไทยมาจนถึงทุกวันนี้

ผมมีความประทับใจในดนตรีไทยเพราะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ลงบนเครื่องดนตรีไทย และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ฟังได้ถ้าผู้บรรเลงมีความสามารถเพียงพอ มีความท้าทายในการบรรเลงเพราะต้องจดจำทำนองเพลงให้ได้ ต้องรักษาจังหวะให้ถูกต้อง ทำนองบรรเลงจะต้องสง่างาม บางเพลงมีเสียงหนักเสียงเบา มีลูกเล่นลวดลายพราวแพรวไปหมด ต้องมีสมาธิอย่างมาก เพราะอาจจะหลงเพลง เช่น ดีเพลงลาวดวงเดือนอาจจะไปออกเพลงลาวคำเนินทรายได้ ยิ่งถ้าบรรเลงหน้าพระที่นั่งด้วยแล้วยิ่งจะผิดพลาดไม่ได้เลย

สำหรับการบรรเลงดนตรีไทยประเภทปี่พาทย์ผมได้เริ่มต้นที่ รร.วัดราชาธิวาส ผมขอกราบขอบพระคุณคุณครูที่ผมเอ่ยนามมาข้างต้นที่ได้กรุณาส่งเสริม สนับสนุนผม จนผมมีความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยมาจนถึงทุกวันนี้

พล.อ.พงษ์ธร ฉายกำเนต  
ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ กองบัญชาการกองทัพไทย  
เลขประจำตัว ๘๑๒๘